

Amaia Portugal

ENTZULE PRIBILEGIATUAREN BERRIEMAILE

BRUSELAN KAZETARIAK OSO OHITUTA DAUDE HIZKUNTZA ASKO ENTZUTEN, EZ DIOTE EUSKARARI ARRETARIK EMATEN

Urtea baino gehiago da Olatz Simonek –EITBko berriemailea Parisen, garaian–, orrialde hauetan bertan ohararazi zigunetik Bruselak kazetariari lanbideaz erakusten dionaz. Eta halaxe joan gatzazkio galdezka Amaia Portugalgi. Bruselan gure irrati publikoak duen kazetari argia.

 MIEL. A. ELUSTONDO ZALDI ERO / ARGIA CC BY-SA

Olatz Simoni elkarrizketa (ARGIA, 2810 zk.) egin, eta Bruselari begira jarri gintuen. Han trebatzen da, nonbait, kazetaria. Ez alferrik daude han Europako erakunde nagusiak...

Eta instituzio horien lanak hartzen du gure denbora-tarte ia osoa. Ez dugu beste ezertarako abagunerik. Astelehenan asteko aurreikuspena egiten hasi, eta agenda betea dugu beti. Asteazkeno, bilera du [Europar] Batzordeak, eta handik beti dator zerbait: izango da erabakia, komunikazio-proposamena, zuzentaraua edo dena delakoa. Kontua da albisteak sortuko dela. Hilean behin, berriz, osoko bilkura izaten du Europar Parlamentuak –batzuetan, hilean bitan ere bai–, eta bateko bozketa, besteko de-

bate, beti da zer edo zer. Batzordea, Parlamentua eta, jakina, Kontseilua ditugu, hiru instituzio, bakoitza bere agendarekin. Eta, bestalde, hortxe Luxenburgoko epaitegia ere [Europar Batasuneko Justizia Auzitegia] ere, sententziaren baten inguruko albisteak emanez edo auskalo zer... Etengabe datoz albisteak!

Duela bost urte hasi zinen Bruselako lanean...

2020ko irailean, pandemia garaian. Bigarren olatuak harrapatu ninduen... Hori ez zen hain instituzionala izan. Euskadi Irratiko *Faktoria* saioan ari nintzen, gaueko txandan, eta ordu arte Bruselako berriemaile zenak, [Mikel] Rotaetxek, handik alde giteko erabakia hartu zuen.

Orduan, ohi denez, irratan deialdia egin zuten, eta neure burua aurkeztu nuen.

Zerk bultzatu zintuen pausoa ematera?

Bada arrazoi bat. Kazetari karrera bukatu berritan, Europar Parlamentuaren Robert Shumann beka-deialdira jo nuen. Parlamentuak bulegoak ditu Bruselan, Estrasburgon, eta 27 estatukideetako hiriburu guztietan. Beka horretarako izena eman, eta ez nuen lortu. Hurrengoan, berriz eskatu, eta Edinburgora joateko beka jaso nuen. Jakina, hango bulegoa itxi egin zuten *Brexit*-a eta gero... Europar Parlamentuaz askorik ez banekien ere, interesgarria izan zitekeela iruditzen zitzaidan. Han lan egin eta,

Amaia Portugal Gonzalez

DONOSTIA, 1984

Kazetaritza ikasketak Leioan (EHU) egina, EITB irratietako berriemai- le da Bruselan 2020ko pandemiaz gero. Oren buru, Euskadi Irratikio albistegietan aditzen dugu haren ahotsa, albiste trinkoak labur, zehatz eta argi ematen, arreta emateraino. Ikasiak ikasiagatik ere, egunero ari da gehiago ikasten, eta, horrez den bezainbatean, pribilegiatutzat jo du bere burua. Pribilegiatuagoak gu, Amaia Portugalek transmititzen diz- kigun albisteen entzuleok.

hurrena, Bruselara joateko aukerarik izango ote nuen pentsatzen hasi nin- tzen, Jauralaritzaren bulegora. Baina ez nuen lortu, eta Euskal Herrira itzuli, eta bestelako bide bat egin nuen.

Zure bidean, Irutxuloko Hitza, Edinburgoko garaia, Elhuyar, Berrria, Gaindegia, Radio Vitoria eta Euskadi Irratia ageri dira...

Bai, eta lehen aldi hartatik hamar ur- tera, *Faktoria*-n ari nintzela, “eta zer- gatik ez?”, pentsatu nuen. Eta etorri nintzen Bruselara. Ez gustatuz gero, banekien irratiko lanera itzul ninte- keela, lan-poltsara besterik ez bazen ere.

Bost urte egin dituzu hemen, kazetariak albisteak labur eta trinko ematen ikasten duen tokian, Olatz Simonek aditzera eman zigunez. Europar erakunde- en diktatura, beharbada.

Tarte handirik ez du ematen besterik egiteko. Batzuk, bai, moldatzen dira, asteburuan ere lan eginez! Kar-kar... Bestela, gure kasuan, bateko Euskadi Irratian, besteko Radio Euskadin, bu- letinetan albisteak eman beharra dugu, eta europar instituzioek hartzen digu- te denbora osoa. Bestelako gairik noiz landu? Albistegietan aukerarik ez da eta, hortaz, izatekotan, beste saioen batean beharko genuke, *Faktoria*-ko tertuliaren tartean edo *Baipasa*-n, adi- bidez. Ezin diegu goizeko nahiz arra- tsaldeko albistegiei ihes egin. Haiei segitu beharra daukagu. Beste gai- rik landu nahiko banu, ordu gehiago eman beharko nituzke lanean, eta as- teburuetan ere lan egin.

Euskaraz lan egitetik, gaztelaniaz ere jardutera igaro zara, nagusiki ingelesez eta frantsesez ari diren europar erakundeetan. Etengabe euskarara itzultzen ibili behar, ala?

Bai, bada! Baina kazetari euskaldu- na beti da itzultzailea. Behin, Macroni bat-batean bururatu zitzaion halako zera bat eratu behar zutela, *European Political Community*. Ingelese- z esan zuela uste dut. Beharbada, frantse- sez esan zuen... Momentuan sortu zitzaidan galdera: “Eta hau euskaraz nola esan behar dut?”. Galdetu irra- tiko lankideei hemen, eta hortxe ibili ginen, elkargo, erkidego... hitz ego- kia erabaki ezinik. Halako egoeran, nola lan egin? Macronek –edo dena

delakoak–, zera bat esan, eta albiste- a berehala kontatu behar izaten dugu. Momentuan momentukoa, ahal den itzulpen txukunena egin, eta albiste- a eman! Gero etorriko da, denbora de- nean, Euskara Zerbitzuan galdetzea.

Europar Batasunaren erakundeetan ingelesak frantsesari gaina hartu omen dio, erabat.

Hizkuntza saltsa handia dago Bru- selan. Bai europar erakundeetan, eta bai hirian bertan ere. Esaterako, Ursula Von der Leyenek berak ez du frantsesez ondo egiten. Ulertzen du, baina ez zaio gustatzen jendaurrean frantsesez hitz egitea. Iruditzen zait ez duela bere burua seguru ikusten. Eta Bruselan jaioa da! Aita europar erakunde- en inguruan ibili zen lanean. Eta instituzioetan lan egiten duten as- kok –Batzordeko bozeramaile askok, adibidez–, askoz ere hobeto egiten dute ingelesez frantsesez baino. Bru- sela ez da hiri ohikoa, zentzu askotan. Ingelesa oso zabaldua dago hirian –“europar burbuila” esaten diote eu- ropar erakundeak dauden Bruselako auzoari–, eta, bestalde, flamenkoen eta waloien arteko gatazkaren erdian harrapatuta dago. Are, flamenkoak eta waloiak ere, askotan, bata besteari ingelesez hasten zaizkio.

“Europar burbuila” esan duzu...

EU Buble (Europar Batasunaren Bur- buila) esaten diote. Bruseldarrek ere halaxe esaten diote, nahiko erreku- rrentea da entzutea: “Horiek ‘hor’ bizi dira”. Toki berezia da. Ni, eskerrak, ez naiz delako europar auzo horretan bizi. Aurreko berriemaiak esan zi- dan: “Ez bizi europar auzoan, bestela ez duzu-eta deskonektatuko. Gainera, asteburuan ez dago ezer, auzoa hilda dago”. Kasu egin nion, eta ez naiz da- mutzen. Hiriaren erdialdetik gertuago bizi naiz, eta horrek bestelako mun- du bat ikusteko eta bizitzeko aukera eskaini dit. Nik esango nuke europar auzoko lanean ari dena, oro har, Bru- selari bizkar emanda bizi dela. Gaine- rakoan, Europako beste edozein hiri- ren antza du Bruselak; Parisen antza, esate baterako, neurri handi batean, behintzat: terrazak han eta hemen. Terrazen mundua da Brusela.

Oraintxe ari zara guri erakunde- en kanpoko kontuak esaten!

Kar-kar! Aldian behin, irratian ere

tarteren bat egiten dugu, eta Belgikako Gobernuaz hitz egiten dugu, adibidez. Sekulako bu-ruhausteak dituzte herrialdeko gobernu osatzeko. Belgikak Guinness errekorra dauka, gobernu osatu gabeko egunetan. Ohituta daudela ere esan- go nuke. Gabonetan jar- dunean zegoen gobernuak zazpi alderdi zituen. Horixe da Belgika. Batetik, hizkuntza saltsa horren auzia dago, eta, bestetik, ideolo- giak. Baina, jakina, gure entzuleari zen- bateraino interesatzen zaio hori? Are

Belgika eta Herbehereak narko- estatuen antza hartzen ari direla zioen Belgikako ministro batek, eta, batez ere, Rotterdam eta Anberesko portuen erruz"

okerrago: albistegia bete-betea doan- ean, Belgikaren egoera horrek ez du kabidarik. Kontuok bestelako saioren batean kontatzekoak dira. *Fakto- ria*-ko tertulian batik bat.

Jo dezagun kontatzeko horietara, europar erakundeak bazter utzirik. Belgikan hil zuten Hodei Egiluz 2013an, eta aurkitu zuten gorpua handik hiru urtera... Anberesen. Euskal Herrian nengoen ni garai hartan. Hemengo segurtasunaz

ere zer edo zer kontatu izan dugu inoiz. Esate baterako, Belgikako Gobernu-ko ministroren batek esana du –ez dira nik asmatutako hitzak–, Belgika eta Herbehereak narko-estatuen antza hartzen ari direla, eta, batez ere, Rotterdam eta Anberesko portuen erruz. Ez nuke esan- go, hiri segurtasunari dagokionez, arris- kua ikaragarria denik, baina bi portu ho- rietan askotan gorabeherak izaten dira. Eta, batik bat, droga tartean denean. Drogarekin trafikatzeko duten banden arteko liskarrak, eta abar. Elkarri tiro- ka eraso egiten diotenean da arriskurik handiena, eta hobe duzu horiek dabil- tzan auzoetan ez ibili. Egia da joan den bi urte honetan tiroen kontu hori ia-ia normalizatu egin dela. Astean behin, ho- rixe izaten da albistea, halako auzoan tiroak izan direla. Ez dira izaten hiria- ren erdialdean ez europar auzoan, baina Bruselan. Azken bizpahiru asteotan, be- rriz, tiroketa mordoa izan da Anderlecht auzoko metro geltoki baten inguruan, eta hildakorik ere izan da.

Auzo jakinak dira beti...

Bai, bada! Hor bistakoa da elitismoa. Ti- roak gertatzen diren tokiak periferia- koak dira. Hala ere, ez dakit bertako bizi- lagunak seguru sentitzen diren, lasai bizi diren, edo nola bizi duten segurtasun zera hori.

40 urteak beteak, oraintxe ari zara zu, lanbideari dagokionean, heldutasunera heltzen, Bruselan, Olatz Simonek...

...Kontraesana da, baina uste dut Bru- selak lan egiteko patxada eman didala. Irratian lan egiteak beti korrika eta pre- saka ibili beharra dakar, eta, batzuetan, oso momentu txarrak pasatzea ere bai, bi irratietako lana koordinatzea ez delako batere erraza. Hasieran, etorri berritan,

Martxoak 10-26 / errigora.eus

Eskatu Nafarroa erdi eta hegoaldeko oliba-olio birjina estra, kontserbak, ardoa, arroza, pasta eta lekaleak euskaraz etiketatuta eta jatorrizko prezioan

EGIN ESKAERA ORAIN! >>>

estu eta larri ibiltzen nintzen beti: “Ez naiz iritsiko, ez naiz iritsiko!”. Dena delako berria albistegietan garaiz ematera ez nintzela iritsiko pentsatzen nuen beti. Europar Parlamentuak, edo dena delako erakundeak 11:00etan –baina askoz ere maizago 12:00etan, zoritxarrez!–, erabakiren bat hartu, eta 13:00etan bi irratietan eman beharra neukan albistea! Eta esaten zidaten hemengo erredakzio-tik: “Lasai, Amaia. Ez kezkatu, eta albistea eman”. Eta nik: “Baina nola emango dut, bada, albistea, prozesatzeko astirik ere ez dut izan eta!”.

Eta?

Bada, horixe! Ez naizela iritsiko pentsatuta ere, beti iritsi naizela albistea zabalzera. Nolabait, baina iritsi naiz. Horixe ikasi dut Bruselan, arnasa hartzen eta berria ematen. Hala ere, pentsatu nahiko nuke –oso urduri nagoen momentuetan ere, berria ematen ari naizenean ere–, entzuleak ez duela nabaritzen nire aho-tsak salatzen duen urduritasuna. Ni albistea egoera horretan ematen sufritzen egotea da gauza bat, eta beste bat, aldiz, entzulea horretaz ohartzea. Eta ni albistea ematen arrapaladan hasten banaiz, entzulea segituan konturatu da. Patxadan-edo lan egiten ikasi dut Bruselan. Beti nabil purrustaka neure buruarekin: “Hau desastrea!”, “Hau ere hala moduz aterako da!”, “Beti korrika eta presaka ibili beharra ere!”... Eta, horiek horrela izanda ere, lana betetzera iristen naizela ikasi dut. Ez dakit nola, baina iristen naiz.

Zure barruko estutasun eta larritasun horien berririk ez dugu Euskadi Irratian eguerdiko albistegietan-eta ahotsa aditzen dizugunean...

Pozten naiz! Kar-kar!... Ikasi dut neure

buruarekin konfiantza izaten, neure buruari esaten: “Lasai, Amaia, eutsi nerbioei, albistea ematera iritsiko zara, ez dakit nola, baina iritsiko zara, orain arte ere beti iritsi zarelako!”. Baliteke albisteren bat lehen aldian hala moduz ematea. “Kristoren akatsa egin dut, halakoren izena oker esan dut!”. Lehen, neure burua zigortzera egiten nuen.

Orain, bestela esaten diot neure buruari: “Ahal duzuna egin duzu. Akatsak egin dituzu, bai, baina albistea bigarren aldiz kontatzean zuzenduko duzu”. Alde horretatik eman dit lasaitasuna Bruselako lanak. Hemengo erredakzio-koek ezetz esango dizute, builaka nabilela beti, ez didatelako nahikoa denbora ematen eta protestan... Baina esan dizut, ez nengoen ohituta bi irratietan aldi berean lan egitera. Horri martxa hartzea ez da erraza.

Nonbait ere, nabarmena da EITB barruan euskarazko medioa, gaztelaniazkoaren lehengusu-lehengusina txikia dela, era guztietara ere. Zer deritzozu?

Ez dakit zenbateraino hitz egin dezakedan horretaz. Kar-kar! Uste dut irratia baduela alde on bat, eta da ez duela telebistak bezainbeste baliabide tekniko behar. Hori esanda, esango nuke Euskadi Irratiaren eta Radio Euskadiren arteko aldea ez dela hainbestekoa, nahiz eta aldea badagoen. Barruan ari garenok ere ikusten dugu hori. Hala ere –eta audientzia datuak dira froga–, Euskadi Irratiak oso datu onak ditu, ez dira Radio Euskadirenak baino askoz apalagoak, eta entzule kopuru potentziala kontuan hartuta, azpimarratzekoa

da hori. Uste dut, beraz, zorionez –“zorionez”, niretzat–, ez da goela hainbesteko alderik. Telebistaren kasuan, aldiz, bistakoa da zer gertatzen den. Denok ikusten dugu aldea.

Euskadi

Irratiak oso datu onak ditu, ez dira Radio Euskadirenak baino askoz apalagoak, eta entzule kopuruaren potentziala kontuan hartuta, azpimarratzekoa da hori

Zer diote munduan lau ertzetatik Bruselara joanda lanean ari diren kazetariak gure hizkuntzari buruz?

Espainiarrei, esate baterako, bitxia egiten zaie nola jarduten dugun –zein erraz, zein arin–, oraintxe euskaraz, oraintxe gaztelaniaz. Gainerakoan, nahi beste hizkuntza nahasten dira Bruselan lan egiten dugunon artean. Batzuk Europar Batasuneko herrialdeetako kazetariak dira; beste batzuk, Balkanetakoak; AEBkoak ere badira... Eta, uste nuen, zuk bezala, baten bat jakin-minez galdezka etorriko zitzaidala: “Aizu, zein hizkuntzatan ari zara?”. Baina ez zait inoiz gertatu. Uste dut hemen ari diren kazetari eta langileak oso ohituta daudela diren eta ez diren hizkuntza guztiak entzuten, eta ez diote euskarari arretarik ematen. Anekdotak bat kontatuko dizut...

Bai, bada!

Irlandako gaelikoarena, adibidez. Hizkuntza ofiziala da Europar Batasunean, eta kazetariak aukera du Irlandako komisarioari gaelikoz galdetzeko. Gogoan dut kasu bat, 2022koa. Kazetari irlandarrak, gaeliko hiztunak, ingelesez zuzendu zion galdera Irlandako komisarioari, esanez ingeles hedabide batentzat ari zela. Komisarioak, haatik, gaelikoz hasi zuen erantzuna, hizkuntzaren erabilaren aldarri eginez, nahiz eta gero ingelesez segitu zuen. ●

